ΚΩΣΤΑ ΓΚΙΚΑ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΑ ΠΟΥΛΙΘΡΑ

ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ

1984

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ιστορία του χωριού μας δεν έχει απασχολήσει γραπτά κανένα μέχρι σήμερα και έτσι πολύ λίγα γνωρίζουμε για τη καταγωγή των σημερινών κατοίκων του. Αλλά και αυτά, που στηρίζονται σε λίγα γραπτά κείμενα και κυρίως σε προφορικές παραδόσεις και μνήμες των ηλικιωμένων, κινδυνεύουν να ξεχαστούν και σε λίγα χρόνια οι νεώτεροι δεν θα έχουν πηγές για να γνωρίσουν τις ρίζες τους.

Η προσπάθειά μου σ᾽ αυτό το μικρό βιβλίο είναι να συγκεντρώσω και να καταγράψω ό,τι έφτασε γραπτά ή προφορικά σ᾽ εμάς και ν᾽ αποτελέσει μιαν αρχή που άλλοι θα συνεχίσουν είτε συμπληρώνοντας με νέα στοιχεία τη μέχρι σήμερα ιστορία του χωριού, είτε καταγράφοντας γεγονότα της συνεχιζόμενης ζωής του.

Στο πρώτο μέρος του βιβλίου αναφέρομαι στα γραπτά κείμενα που αφορούν την ιστορία της αρχαίας Πολίχνας, μικρής πόλης που έζησε στην ίδια θέση για πολλούς αιώνες και που ίχνη της υπάρχουν στη Βίγλα, στο λιμάνι και αλλού.

Στο δεύτερο μέρος προσπαθώ να βρω τις ρίζες των σημερινών κατοίκων του χωριού, τις δικές μας ρίζες.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το σημερινό χωριό μας δημιούργησαν πρόγονοί μας που κατέβηκαν από την Κουνουπιά. Έτσι κατ᾽ ανάγκη η ιστορία της Κουνουπιάς είναι η ίδια η ιστορία των Πουλίθρων. Και έτσι την αντιμετωπίζω.

Α. ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η σημερινή ονομασία ΠΟΥΛΙΘΡΑ προέρχεται από παραφθορά της αρχαίας ονομασίας ΠΟΛΙΧΝΗ.

Με το όνομα αυτό παρουσιάζεται για πρώτη φορά στη γραπτή ιστορία από τον ιστορικό Πολύβιο (Πολυβίου ιστορία βιβλ. Δ, 36). Λέγει εκεί ο Πολύβιος ότι ο βασιληάς της Σπάρτης Λυκούργος παραλαβών τον στρατό εισέβαλε το 219 προ Χριστού εις την Αργολικήν και επιτεθείς αιφνιδιαστικώς κατέλαβε την Πολίχναν και τας Πρασιάς.

Για τη σύμπτωση του σημερινού χωριού Πούλιθρα με την αρχαία Πολίχνη, ο καθηγητής Κ.Α. Ρωμαίος σε ανακοίνωσή του προς την Αρχαιολογική Εταιρεία (πρακτικά 1911) λέγει:

«Η υπό του Πολυβίου μετά των Πρασιών μνημονευομένη Πολίχνα (Δ 36,4) διατηρείται μέχρι σήμερον λεκτικώς εις το μίαν ώραν Νοτίως του Λεωνιδίου απέχον χωρίον, τα Πούλιθρα. Περί τούτου επείσθην ότε έμαθον εν Λεωνιδίω ότι οι Τσάκωνες καλούσι το χωρίον **Πούλιχρα** και ενικώς το **Πούλιχρε**, φωνητικώς δε το **χρ** εν τη τσακωνική προέρχεται εκ του **χν**. Η τέχνη και ο τεχνίτης τσακωνιστί εκφέρονται α τέχρα, ο τεχρίτα. Ούτως αι δύο λέξεις (Πολίχνη - Πούλιθρα) διαφέρουσι μόνο κατά το γένος. Αλλ' η μεταλλαγή του γένους επί των τοπωνυμιών είναι συνηθεστάτη. Ενταύθα δ' ίσως προεκλήθη εκ της προσεγγίσεως της αιτιατικής ταν Πουλίχραν προς το ουδέτερον εν τω πληθυντικώ.

Οι Άγγλοι λόγιοι Wace και Hasluk εν A.B.S. 1908-9, 176 έγραψαν ότι παρά τα Πούλιθρα υπάρχει λόφος μετά τείχους αρχαίου και ότι ενταύθα πιθανώς υπήρχε η Πολίχνα, η αιφνιδίως καταληφθείσα υπό του Λυκούργου εν έτη 219 π.Χ. μετά των Πρασιών, Λευκών και Κυφάντων, ας πόλεις τέως κατείχον οι Αργείοι.

Οι ρηθέντες λόγιοι απέδωσαν την ονομασία της Πολίχνας εις τα επί της λεγομένης Βίγλας τείχη μόνον, δια τον λόγον ότι ουδαμού αλλαχού εν τοις πέριξ παρείχοντο αρχαία ερείπια, εις α να ήτο δυνατόν ν' αποδοθεί το αρχαίον όνομα. Ήδη δια της αποδειχθείσης ταυτότητος των ονομάτων δύναται να θεωρηθεί ως αναμφισβήτητον ότι εκεί όπου το σημερινόν χωρίον των Πουλίθρων, έκειτο η αρχαία **Πολίχνα**».

Σημερινά σημάδια και αποδείξεις για τη θέση της αρχαίας Πολίχνας είναι:

α) Το αρχαίο τείχος πάνω στη Βίγλα, τον τριγωνικό λόφο που δεσπόζει της παραλίας. Ήταν μια μοναδική θέση για ν' αποτελέσει το οχυρό που θα προστάτευε και τον οικισμό και το λιμάνι στα πόδια του. Και οι αρχαίοι κάτοικοι της χώρας μας δεν άφηναν ανεκμετάλλευτο ένα τέτοιο πετυχημένο συνδιασμό, που τους εξασφάλιζε επικοινωνία μέσω του λιμανιού και προστασία με τον οχυρωμένο λόφο.

Έπειτα η έκταση γης γύρω από το λόφο-οχυρό ήταν μεγάλη, ομαλή και υπήρχε ασφαλής και επαρκής ποσότητα νερού για τις ανάγκες της εποχής

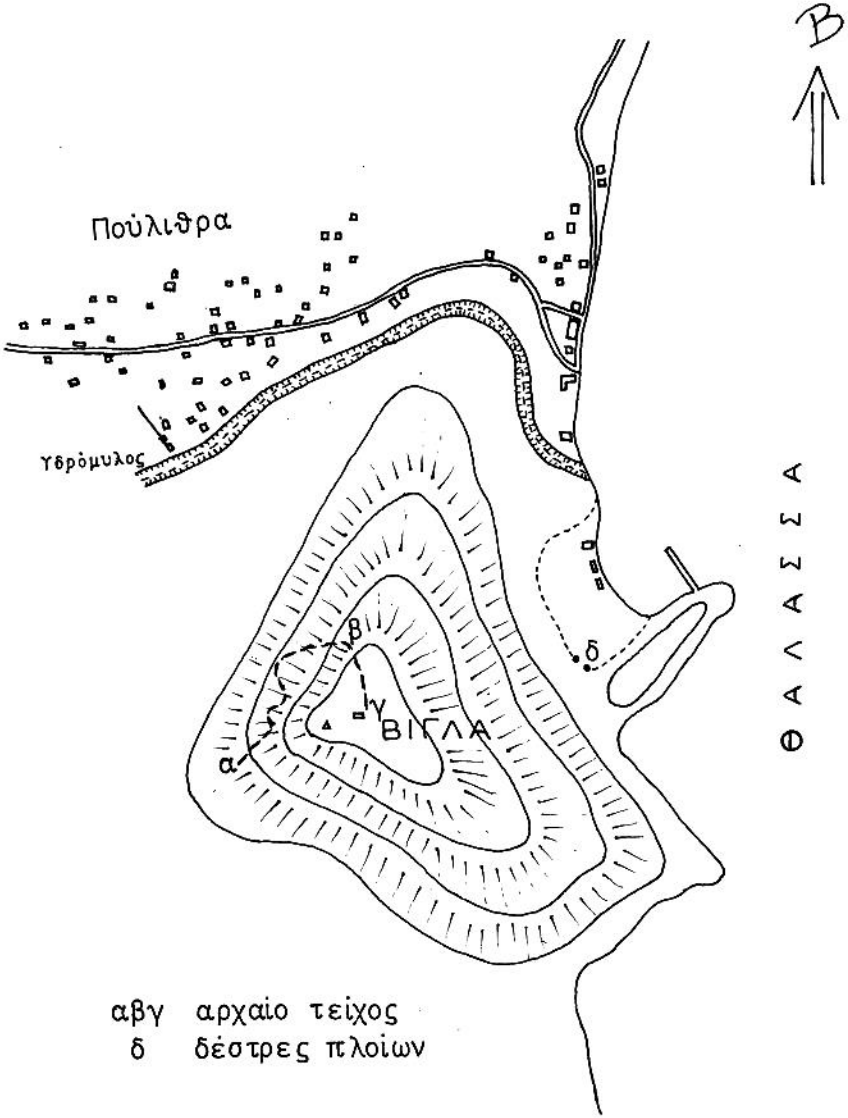

αβγ αρχαίο τείχος
δ δέστρες πλοίων

Κλίμακα
1:8.000

εκείνης αφού και σήμερα από την ίδια πηγή, τη μάνα, καλύπτονται κατά το μεγαλύτερο μέρος οι αυξημένες ανάγκες του χωριού.

β) Το αρχαίο λιμάνι που εκτεινόταν στη θέση που σήμερα είναι ο βάλτος, όπως φαίνεται από τις σιδερένιες δέστρες που βρίσκονται (μέχρι πριν λίγα χρόνια) στο σημείο που ο λόφος αφήνοντας το βάλτο αρχίζει ν' ανηφορίζει. Έτσι το λιμάνι της Πολίχνας ήταν και ευρύχωρο και ασφαλές για τις ανάγκες της.

γ) Προς δυσμάς της Βίγλας κατά την εκτέλεση εργασιών καλλιέργειας ή διάνοιξη δρόμων, βρέθηκαν αρχαίοι τάφοι με μικρά αντικείμενα.

Ίσως μια συστηματική ανασκαφή από την αρχαιολογική υπηρεσία θα έφερνε στην επιφάνεια πολλές αποδείξεις για την έκταση και τη σπουδαιότητα της αρχαίας αυτής πόλεως.

Αν θελήσουμε να παρακολουθήσουμε τη θέση της Πολίχνας μέσα στην ιστορία των παλαιότερων χρόνων, θα πρέπει να τη συνδέσουμε με την ιστορία των **Πρασιών**, που είναι πιο γνωστή ιστορικά πόλη και που η τοποθεσία της έχει οριστικά προσδιοριστή εκεί που σήμερα βρίσκεται η Πλάκα, το λιμάνι του Λεωνιδίου[1].

Η μικρή απόσταση των δύο τοποθεσιών (περίπου 4 χιλιόμετρα) επί της αυτής παραλίας, μας φέρνει στο συμπέρασμα ότι την οποιαδήποτε τύχη της μιας πρέπει ν' ακολουθούσε και η άλλη, μέσα στις αλλεπάλληλες περιπέτειες της ιστορίας.

Ο ίδιος Καθηγητής Κ.Α. Ρωμαίος σε ανακοίνωσή του προς την Ακαδημία Αθηνών (πρακτικά Ακαδημίας Αθηνών, συνεδρία 3 Μαρτίου 1955) με τίτλο «Πρασιαί ή Βρασιαί της Κυνουρίας» λέγει μεταξύ άλλων:

«Ανωτέρω ονομάσαμεν περιφερειακόν οικισμόν τους Ορειούς ή Ορειάτας. Τούτο δεν είναι μοναδικόν. Εις απόστασιν 4 ωρών από των Πρασιών υπήρχε ο Τυρός, εις ίσην περίπου απόστασιν Β.Δ. η Γλυππία ή οι Γλυμπείς του Πολυβίου, μίαν ώραν Νοτίως η Πολίχνα, πολίσματα που αδύνατον είναι να ήσαν άσχετα προς την ονομαστήν αρχαίαν πόλιν των Πρασιών ή Βρασιών.

Όπως γνωρίζομεν εκ πολλών παραδειγμάτων, εκάστη αξία του ονόματος πόλις με την γνωστήν εις την αρχαιότητα σημασίαν του ιδιαιτέρου κράτους ή κρατιδίου, ποτέ δεν περιορίζετο εις ένα μόνον συνοικισμόν, αλλ' ήτο ανάγκη να περιβάλλεται με ικανήν έκτασιν γης, όπου θα υπήρχον και άλλαι περιφερειακαί ή και πόλεις ανεξάρτητοι παλαιότερον, υποταχθείσαι κατόπιν και διατηρούσαι κάποιαν αυτοτέλειαν.

Έτσι κατά τους υστέρους χρόνους της προϊούσης παρακμής και πτωχείας, ο Παυσανίας (170 μ.Χ.) αποσιωπών εντελώς τον Τυρόν, την Πολίχναν, τους Ορειούς και μνημονεύων μόνον ως κώμην την Γλυππίαν, ασχολείται μόνον με την λατρείαν και μυθολογίαν των Βρασιών, της εσχάτης, ως λέγει, πόλεως των Ελευθερολακώνων».

---

1. Κ.Α. Ρωμαίου «Πρασιαί ή Βρασιαί» ανακοίνωση στην Ακαδημία Αθηνών (συνεδρία 3-3-1955 Εκτεταμένη έρευνα κάνει ο Θ. Βαγενάς στα «Ιστορικά Τσακωνιάς και Λεωνιδίου» 1971.

Ξέρουμε λοιπόν από το Στράβωνα (΄Ελληνα γεωγράφο των αρχών του 1ου αιώνα μ.Χ.) (8,374) ότι οι Πρασιές ήταν μία από τις επτά πόλεις που ίδρυσαν την αμφικτυονία της Καλαυρίας (Ερμιόνα, Επίδαυρος, Αίγινα, Αθήνα, Πρασιές, Ναύπλιο, Ορχομενός) πράγμα που δείχνει ότι λογαριαζόταν σαν ισχυρή παράλια πόλη και ότι την κατοικούσαν ΄Ιωνες αφού η αμφικτυονία ήταν Ιωνική.

Με τη κάθοδο των Δωριέων (1000-950 π.Χ.) και τη δημιουργία του ισχυρού δωρικού βασιλείου του ΄Αργους, η περιοχή της Κυνουρίας και επομένως και οι Πρασιές υπάγονται σ' αυτό. (Ιστορία Ελληνικού ΄Εθνους, Β΄, 31).

Το 547 π.Χ. οι Σπαρτιάτες (επίσης Δωριείς) αποσπάσανε την Κυνουρία από το ΄Αργος και πήραν τη θέση των Πρασιών στην Αμφικτυονία της Καλαυρίας (Ι.Ε.Ε., Β΄, 253).

Από τότε η νότια Κυνουρία, επομένως και οι Πρασιές - Πολίχνα, ανήκουν στην κυριαρχία της Σπάρτης και αποτελούν το επίνειό της στον Αργολικό κόλπο.

Αυτό επιβεβαιώνεται από τα εξής:

α) Το 430 π.Χ. (δεύτερο χρόνο του Πελοποννησιακού πολέμου) το ναυτικό των Αθηναίων και των συμμάχων τους (Χίων και Λεσβίων) σε επιχείρηση αντιπερισπασμού (οι Σπαρτιάτες είχαν εισβάλει για δεύτερη φορά στην Αττική) λεηλάτησαν τα παράλια της ανατολικής Πελοποννήσου, μεταξύ δε αυτών κατάστρεψαν τη πόλη και το φρούριο των Πρασιών, προφανώς δε και της Πολίχνης (Θουκιδ. βιβλ. Β § 56: «ἅραντες δε ἀπ' αὐτῶν ἀφίκοντο εἰς Πρασιάς, τῆς Λακωνικῆς πόλισμα παραθαλάσιον, καί τῆς τε γῆς ἔτεμον καί αὐτό τό πόλισμα εἶλον καί ἐπόρθησαν») Ι.Ε.Ε, Γ., 194.

β) Το καλοκαίρι του 413 π.Χ. οι Αθηναίοι με στρατηγούς τον Πυθόδωρο, τον Λαισπόδιο και τον Δημάρατο έκαναν αποβάσεις στην Επίδαυρο Λιμηρά, στις Πρασιές και άλλα μέρη της Σπαρτιατικής επικράτειας και τα κατέστρεψαν (Θουκιδ. ΣΤ-105. «Τότε δέ Πυθοδώρου καί Λαισποδίου καί Δημαράτου ἀρχόντων, ἀποβάντες ἐς ΄Επίδαυρον τήν Λιμηράν καί Πρασιάς καί ὅσα ἄλλα ἐδήωσαν τῆς γης»).

γ)΄Οταν οι Βοιωτοί (Επαμεινώνδας - Πελοπίδας) με τους συμμάχους τους Αρκάδες εισβάλανε στη Λακωνία (370 π.Χ.) απειλώντας την ίδια τη Σπάρτη, έφτασαν στη Λακωνία ενισχύσεις από συμμάχους της Σπάρτης (Επιδαύριους, Κορίνθιους και άλλους) που αποβιβάστηκαν στις Πρασιές και προχώρησαν στη Σπάρτη (Ι.Ε.Ε., $Γ_1$-417).

Οι Πρασιές - Πολίχνη έμειναν σταθερά κάτω από τη κυριαρχία της Σπάρτης σε όλη τη διάρκεια των αγώνων μεταξύ των Σπαρτιατών και των αντιπάλων τους Αθηναίων, Θηβαίων και λοιπών συμμάχων τους.

Μετά τη μάχη της Χαιρώνειας (338 π.Χ.) ο νικητής βασιλιάς της Μακεδονίας Φίλιππος προχώρησε στο εσωτερικό της Πελοποννήσου, όπου οι Αργείοι με τους Αρκάδες, Μεσσήνιους και Ηλείους τον υποδέχτηκαν μ' ενθουσιασμό. Ο Φίλιππος ικανοποίησε τις αξιώσεις εκείνων που είχαν βλέψεις σε σπαρτιατικά εδάφη. ΄Ετσι επιδίκασε στους Αργείους τη Θυρεάτιδα και την Κυνουρία ως τον Ζάρακα (Ι.Ε.Ε., $Γ_2$-86).

Η Πελοπόννησος και επομένως η Σπάρτη έγιναν αντικείμενο ανταγωνισμού μεταξύ των διαδόχων του Μεγ. Αλέξανδρου. Στις επεμβάσεις και τους αγώνες που έγιναν στη διάρκεια ενός αιώνα είναι πιθανό, χωρίς ν' αποδείχνεται, ότι η Νότια Κυνουρία με τις Πρασιές - Πολίχνη θ' άλλαξε κυρίαρχο μεταξύ Σπάρτης και Άργους, αφού ανήκαν πάντοτε σε αντίπαλες συμμαχίες, η Σπάρτη πάντοτε στις αντιμακεδονικές. Το βέβαιο είναι ότι το 228 π.Χ. οι Πρασιές - Πολίχνη ανήκαν στην Αχαϊκή Συμπολιτεία που περιλάμβανε το Άργος (Ι.Ε.Ε., Δ-392).

Το 220 π.Χ. στη Σπάρτη έγινε αντιμακεδονικό πραξικόπημα (οι Μακεδόνες υπό τον Αντίγονο Δώσωνα είχαν νικήσει τους Σπαρτιάτες στη μάχη της Σελλασίας το 222 και είχαν επιβάλει φιλομακεδονικό καθεστώς) και οι Σπαρτιάτες εκήρυξαν τον πόλεμο κατά των Αχαιών, συμμάχων των Μακεδόνων.

Ο βασιλιάς της Σπάρτης Λυκούργος εισέβαλε την άνοιξη του 219 π.Χ. στην Αργολίδα (Ι.Ε.Ε., Δ-420) και επιτεθείς αιφνιδιαστικά κατέλαβε την Πολίχναν και τας Πρασιάς (Πολυβίου ιστορία, βιβλ. Δ, 36). Έτσι η Πολίχνη μπαίνει πάλι κάτω από την κυριαρχία της Σπάρτης.

Από το 200 π.Χ. οι Ρωμαίοι επεμβαίνουν στις διαμάχες των Ελλήνων, νικούν τους Μακεδόνες στα Φάρσαλα (197 π.Χ. Κυνός Κεφαλές) και στο συνέδριο της Κορίνθου (196 π.Χ.) διακηρύχνουν την ελευθερία των Ελλήνων, νικούν το βασιληά της Σπάρτης Νάρβι (195 π.Χ.) και αναθέτουν στο Άργος την εποπτεία των παραλίων λακωνικών πόλεων (Ι.Ε.Ε., Ε, 54).

Η σπαρτιατική δύναμη εκφυλίζεται και η πολιτεία των Πρασιών με τις περίοικες πολιτείες ανακηρύχνουν την ανεξαρτησία τους από τη σπαρτιατική κυριαρχία και μετέχουν από το 195 π.Χ. στο **«Κοινό των Λακεδαιμονίων»** και στη συνέχεια (22 π.Χ.) στο **«Κοινό των Ελευθερολακώνων»** που αποτελούσαν 18 και αργότερα είκοσι τέσσερις πόλεις, μεταξύ των οποίων οι Βρασιές και ο Μαριός. (Παυσανίου Γ 21, 7).

Τόσο κατά την περίοδο της υποταγής του Ελληνικού χώρου στους Ρωμαίους όσο και κατά τους πρώτους αιώνες της βυζαντινής αυτοκρατορίας, η περιοχή της Κυνουρίας, όπως και ολόκληρη η Νότια Ελλάδα, δεν απασχολούν την Ιστορία. Το πολυεθνικό κράτος του Βυζαντίου μέχρι τουλάχιστον τον 7ον αιώνα μ.Χ. απλωνόταν σε χώρες τριών ηπείρων, της Ευρώπης της Ασίας και της Αφρικής. Έτσι ο Ελλαδικός χώρος μένει μακρυά, σχεδόν αποξενωμένος από το κέντρο και διαδραματίζει επαρχιακό δευτερεύοντα ρόλο.

Οι ελληνόφωνοι μικρασιατικοί πληθυσμοί αποτελούν τους επίλεκτους φορείς της βυζαντινής αυτοκρατορίας (Ι.Ε.Ε. Ζ, 13).

Κατά το μακρό αυτό χρονικό διάστημα, για το οποίο δεν έχουμε πληροφορίες για την τύχη των Πρασιών - Πολίχνης, γίνονται οι επιδρομές των Γότθων που με τον Αλάριχο, κατέκτησαν την Κόρινθο (395 μ.Χ.) καιόλη τη Πελοπόννησο. Στα μέσα του έβδομου αιώνα γίνεται η επιδρομή των Σλαύων στη Πελοπόννησο, που τη συνοδεύουν καταστροφές και εγκατάσταση νησίδων σλαυικού πληθυσμού ιδίως στη Λακωνία. Αυτά είχαν σαν αποτέλεσμα να μετακινηθούν ελληνικοί πληθυσμοί προς ορεινές περιοχές για ασφάλεια. Τότε κατοικήθηκε και οχυρώθηκε η Μονεμβασιά (Ι.Ε.Ε, Η 331-335).

Τον έννατο αιώνα πειρατικές επιδρομές στις ακτές της Πελοποννήσου και τα γειτονικά νησιά από ΄Αραβες που έχουν ορμητήρια την Κρήτη, τη Σικελία και τα λιμάνια της Συρίας, ανάγκασαν τους κατοίκους των παραλιακών πόλεων να τις εγκαταλείψουν και να εγκατασταθούν στο εσωτερικό της χώρας, για ασφάλεια (Ι.Ε.Ε., Η 336).

Στους αιώνες αυτούς και για τους παραπάνω λόγους φαίνεται ότι οι κάτοικοι των Πρασιών - Πολίχνης εγκατέλειψαν τις πόλεις τους και αποσύρθηκαν μακρυά από τα παράλια, στις πλαγιές του Πάρνωνα, όπου ίδρυσαν νέους οικισμούς.

Μπορούμε να υποθέσουμε ότι οι κάτοικοι της Πολίχνης ακολούθησαν αυτούς των Πρασιών και των άλλων πρασιωτικών οικισμών και εγκαταστάθηκαν στην περιοχή που δημιουργήθηκαν οι οικισμοί Οριόντας και Πραστός, για να ξανακατέβουν στα παράλια μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους (1821) ως Τσάκωνες.

Η Πολίχνη δεν κατοικήθηκε από τους Τσάκωνες και έτσι οι σημερινοί κάτοικοι της περιοχής δεν είναι απόγονοι των κατοίκων της αρχαίας Πολίχνης.

Β. ΝΕΩΤΕΡΑ ΧΡΟΝΙΑ

Τους προγόνους των σημερινών κατοίκων των Πουλίθρων πρέπει να τους αναζητήσουμε στους ορεινούς οικισμούς του Πάρνωνα, όπου είχαν καταφύγει οι κάτοικοι της περιοχής για να προφυλαχτούν από τις επιδρομές των ξένων λαών και των πειρατών, ακόμη και από τους διωγμούς των Τούρκων κατά τη περίοδο της σκλαβιάς.

Τις πρώτες πληροφορίες για τους οικισμούς αυτούς έχουμε από την εποχή της φραγκοκρατίας. Για το Μαριό, αναφέρει όπως είδαμε και ο Παυσανίας.

Όταν οι σταυροφόροι της 4ης σταυροφορίας αντί να κατευθυνθούν στους Αγίους Τόπους προτίμησαν να καταλάβουν τη Κωνσταντινούπολη, οι Φράγκοι και Βενετοί άρχοντες μοίρασαν τα εδάφη της βυζαντινής αυτοκρατορίας μεταξύ τους.

Η Πελοπόννησος (εκτός από το Άργος και το Ναύπλιο) αποτέλεσε φραγκικό κράτος με πρώτο άρχοντα το Γοδεφρείδο Βιλλεαρδουίνο και πρωτεύουσα την Ανδραβίδα. Οι Βενετοί που κατείχαν το Άργος και το Ναύπλιο,

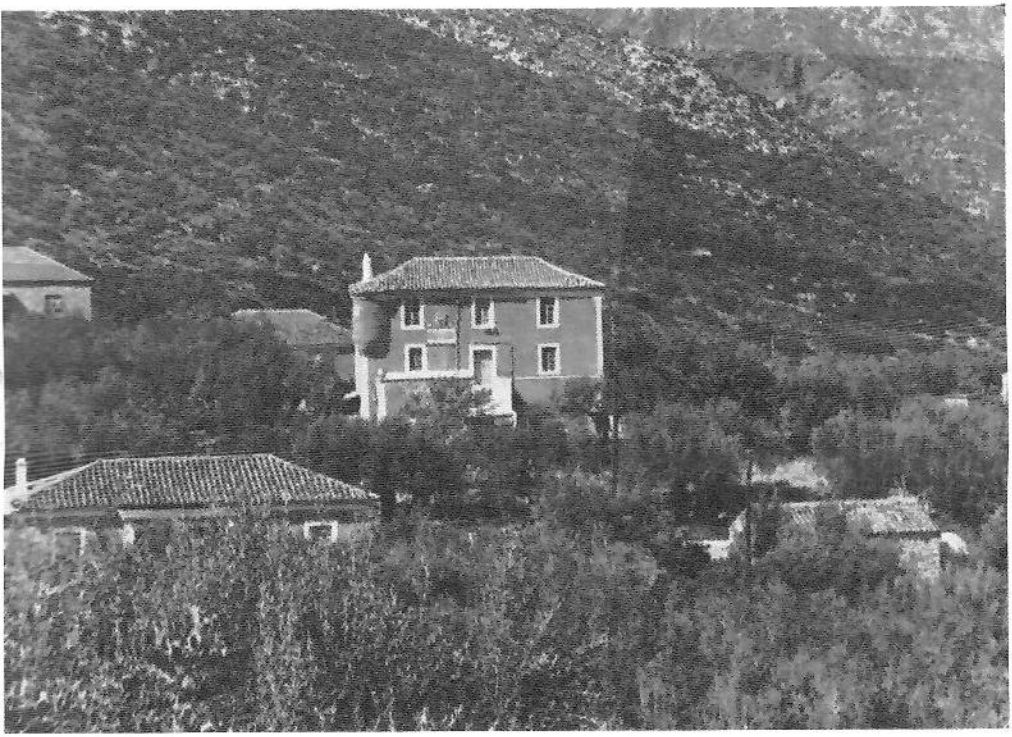

Ο πύργος του Γκίκα Κόλια

περιορίστηκαν στη περιοχή Μεθώνης και Κορώνης με τη συνθήκη της Σαπιέντζας (1209).

Ολόκληρη η Πελοπόννησος χωρίστηκε σε δώδεκα βαρωνίες και μια απ' αυτές είχε έδρα το Γεράκι με έξη φέουδα (τσιφλίκια). Για την ασφάλειά τους οι άρχοντες - βαρώνοι έχτισαν κάστρα.

Μέσα στην περιοχή της Βαρωνίας του Γερακιού θα περιλαμβάνονταν και οι οικισμοί του Ανατολικού Πάρνωνα. Ο τρίτος φράγκος ηγεμόνας Γουλιέλμος Βιλλεαρδουίνος (1246) έχτισε το κάστρο του Μυστρά αλλά το 1259 στη μάχη της Πελαγονίας οι Βυζαντινοί της Νίκαιας (βασίλειου που σχηματίστηκε μετά την πτώση της Κων/πόλεως στους Φράγκους) τον έπιασαν αιχμάλωτο και τον ελευθέρωσαν μετά την ανακατάληψη της Κων/πόλεως (1261) με αντάλλαγμα την παραχώρηση της Μονεμβάσιας του Γερακιού και του Μυστρά στον Αυτοκράτορα.

Έτσι από τότε (1272) η περιοχή του Ανατολικού Πάρνωνα υπάγεται στην επικράτεια του βυζαντινού Δεσποτάτου του Μυστρά και εκκλησιαστικά στη Μητρόπολη Μονεμβάσιας (Ι.Ε.Ε., Θ. 247-254).

Από τα μέσα του 14ου αιώνα το Δεσποτάτο του Μυστρά περνώντας στα χέρια των Κατακουζηνών και των Παλαιολόγων, γίνεται το δεύτερο μετά την Κων/πόλη κέντρο πολιτικής δυνάμεως του βυζαντινού Κράτους.

Το 1432 ολόκληρη η Πελοπόννησος έγινε πάλι Ελληνική πλην των ενετικών κτήσεων (Μεθώνη, Κορώνη, Άργος, Ναύπλιο). (Ι.Ε.Ε., Θ 270-271).

Στις αρχές του 15ου αιώνα γίνονται οι πρώτες επιδρομές τούρκων στην Πελοπόννησο και το 1461 ολόκληρη, έχει υποταχτεί στους Τούρκους. (Ι.Ε.Ε, Θ 282-290).

Επί 200 χρόνια η Πελοπόννησος στενάζει κάτω από τη Τουρκική σκλαβιά, μέχρι το 1685 οπότε ο Μωριάς καταλαμβάνεται από τους Ενετούς.

Κάτω από την κυριαρχία των Ενετών (1685-1715) έγινε νέα διοικητική διαίρεση του τόπου, που φέρνει (κατά την καταγραφή του 1700 και 1704) τα χωριά Κοσμάς, Παληοχώρι, Κουνουπιά, Μαρί, Χούνι, υπαγόμενα στην «επαρχία του Μιστρά», ενώ τα βορειότερα χωριά (Τσακωνιά) υπάγονται στην «επαρχία Αγίου Πέτρου» (Θ. Βαγενά: Ιστορία Τσακωνιάς και Λεωνιδίου σελ. 141-142).

Σε χάρτη του 1707 εμφανίζεται το χωριό Μαριός. Αυτή λοιπόν η καταγραφή του 1700 και 1704 από τους Ενετούς, παρουσιάζει για πρώτη φορά το χωριό **Κουνουπιά** που είναι η αρχική κοιτίδα των σημερινών κατοίκων των Πουλίθρων.

Κατά την περίοδο της δεύτερης κατάκτησης της Πελοποννήσου από τους Τούρκους (1715 μέχρι την Ελληνική επανάσταση) η διοικητική διαίρεση παρέμεινε η ίδια με εκείνη των Ενετών, δηλαδή τα χωριά της περιφέρειας Κουνουπιάς υπάγονται στην επαρχία Μυστρά, ενώ φαίνεται να δημιουργήθηκε στον Κοσμά έδρα του Αγά.

ΚΟΥΝΟΥΠΙΑ

Χτισμένη στην Ανατολική πλαγιά του Πάρνωνα σε υψόμετρο 800 περίπου μέτρων, μέσα στα έλατα και με άφθονα νερά, αποτέλεσε όπως είπαμε την κοιτίδα των κατοίκων των σημερινών χωριών της περιοχής (Πούλιθρα, Πελετά, Πηγάδι, Χούνη) που στα χρόνια της Ελληνικής επανάστασης αναφέρονται σαν Κουνουποχώρια.

Γραπτό στοιχείο για την ύπαρξή της, όπως αναφέραμε, είναι η καταγραφή του 1700 που έγινε από τους Ενετούς.

Το πιθανότερο όμως είναι ο οικισμός αυτός να δημιουργήθηκε, όπως και πολλά άλλα χωριά της Πελοποννήσου, γύρω στα 1600 όταν έγινε η μετακίνηση των πληθυσμών - που αρχίζει από τα μέσα του 16ου αιώνα και παίρνει τη μορφή φυγής προς τα βουνά μπροστά στους διωγμούς των Τούρκων (παραδοσιακοί οικισμοί - Έκθεση ομάδας Αργύρη Πετρονότη Ε.Μ.Π. 1975).

Σαν στοιχεία της παληότερης ιστορίας του χωριού πρέπει ν' αναφέρουμε τα κειμήλια που υπάρχουν στην εκκλησία (Κοίμηση της Θεοτόκου) και που είναι ένα αντιμίσιο, δωρεά της Ελισσάβετ Πέτροβνας (κόρης του Μ. Πέτρου της Ρωσίας) με χρονολογία 1743 «προς το Μοναστήρι Κουνουπιάς Πελοποννήσου» και μια επίσης ρωσική εικόνα του 1711.

Μετά την άτυχη επανάσταση του 1769-70 (του Ορλώφ) και την καταστρεπτική επιδρομή των Τουρκαλβανών για τιμωρία των Ραγιάδων, ιδιαίτερα στα πεδινά της Πελοποννήσου, φαίνεται ότι μια ομάδα κατοίκων της περιοχής Γαράτζας της Μεσσηνίας κατέφυγε για ασφάλεια στη περιοχή Κουνουπιάς.

Αφορμή για έρευνα προς αυτή την κατεύθυνση έδωσε η προσωνυμία **Γαρατζώτες**, με την οποία οι κάτοικοι του χωριού Πελετά, αποκαλούσαν τους Πουλιθριώτες, με την έννοια των ξένων, όχι ντόπιων κατοίκων.

Από πρόσφατη έρευνα στα χωριά της περιοχής Γαράντζας (σημερινή ονομασία Μέλπεια; στο βόρειο άκρο της μεσσηνιακής πεδιάδας), διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν κάτοικοι με επίθετα όμοια με τα επίθετα σημερινών κατοίκων Κουνουπιάς - Πουλίθρων. Έτσι στο χωριό Μάντρα (2 χιλιόμετρα από τη Μέλπεια) υπάρχουν οικογένειες με το όνομα Κόλιας, στα χωριά του Μελιγαλά οικογένειες με ονόματα Νικολάου (αρχικό επίθετο της οικογένειας Κωνσταντίνου), Φράγκος, Νιάρχος, Χιώτης, Τσάκαλος, Καλύβας, Βουδούρης, Καραΐσκος, Βούλγαρης.

Από τις παραπάνω οικογένειες που κατέφυγαν στην Κουνουπιά, ισχυρότερη αναδείχτηκε γρήγορα η οικογένεια των Κολιαίων, που έπαιξε κύριο ρόλο στην επανάσταση του 1821 και αργότερα στην ίδρυση του χωριού Πούλιθρα.

Η ΚΟΥΝΟΥΠΙΑ ΣΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Στους προεπαναστατικούς αγώνες αντιστάσεως κατά των Τούρκων διακρίνεται ο αγωνιστής **Πέτρος Κουνουπιώτης**, ο οποίος έδρασε πλάι στον πρωτοκλέφτη της περιοχής **Ζαχαριά** τον Μπαρμπιτσιώτη (από τη Μπαρμπίτσα του Μυστρά).

Επίσης έδρασε στο πλευρό ενός άλλου αγωνιστή της ελευθερίας, του κουρσάρου **Αντρέα Τσακώνη** (από την Τσακωνιά) που συνεργαζόταν και με το Ζαχαριά μέσω του όρμου Φωκιανών.

Κατά τη διάρκεια της Επαναστάσεως για την αποτίναξη του ζυγού των Τούρκων οι κάτοικοι των Κουνουποχωρίων δίνουν παντού το παρόν, κάτω από την αρχηγία των Κολιαίων.

Έτσι αμέσως μετά την κήρυξη του αγώνα συγκροτήθηκαν σε στρατιωτικό σώμα και έσπευσαν στη Μονοβάσια που την πολιορκούσαν οι Τσάκωνες και οι Σπαρτιάτες.

Στο ιστορικό ποίημα ΛΑΚΑΙΝΑ του εκ Λεωνιδίου Θεοδώρου Πρωτοπαππά Οικονόμου, που στηρίζεται για τα γεγονότα του αγώνα σε προσωπικές αφηγήσεις των ίδιων των αγωνιστών, αναφέρεται ότι οι Τσάκωνες σχημάτισαν δύο στρατιωτικά σώματα και την 25 Μαρτίου το ένα με αρχηγούς τον Κώστα τον Χατζή και τους Καραμαναίους εβάδισε προς την Τρίπολη (έδρα του τυράννου) το δε άλλο με αρχηγό τον καπετάν Γεωργάκη Μιχαλάκη έφτασε προ της Μονεμβασιάς (στη θέση Χρανάπα) στις 28 Μαρτίου.

Και σημειώνει η Λάκαινα:

»Εν τούτοις έφθασαν εκεί ο Ντρίβας κι' οι Κολιαίοι» (έκδοση 1859 σελ. 44).

Επίσης στη σελίδα 112 της Λάκαινας αναφέρεται ότι μετά τη ταφή των Ελλήνων που σκοτώθηκαν στην έφοδο κατά του φρουρίου

»κι έμελλον εις τας θέσεις των να επανέλθουν πλέον
»Νικόλαος ο Ιατρού και Κόλιας ο γενναίος»
»με στεντορείαν την φωνήν ανέκραξαν ευθέως»

και σε υποσημείωση γράφει για τον Κόλια:

»Ο εκ του δήμου Μαριών αρχηγός Κουνουπίας».

Ο πληθυντικός Κολιαίοι προφανώς αναφέρεται στο Δημήτρη Κόλια και τους γιούς του Γκίκα, Γεώργιο, Θεοδόση, Νικόλα και Γιαννάκη σύμφωνα με τις μνήμες των υπερήλικων της Κουνουπιάς.

Μετά την άλωση της Μονεμβάσιας οι αγωνιστές των Κουνουποχωρίων, ακολουθούντες το υπόλοιπο σώμα των πολιορκητών κατευθύνθηκαν προς τη Τριπολιτσά, όπου ενώθηκαν με το σώμα του Π. Γιατράκου και έλαβαν μέρος σε όλους τους αγώνες μέχρι την απελευθέρωση.

ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΚΟΛΙΑΣ

Από τους αγωνιστές των Κουνουποχωρίων έμελλε να δοξαστεί ιδιαίτερα ο Γιαννάκης Κόλιας, ο οποίος σκοτώθηκε στις 18 Ιουλίου 1826 σε μάχη κατά του Ιμπραήμ στη θέση Μεχμέταγα, έξω από τη Τρίπολη.

Στο υπ' αριθ. 13731 της 15ης Μαρτίου 1846 πιστοποιητικό που υπογράφουν οι αρχηγοί του επαναστατικού αγώνα Π. Μαυρομιχάλης, Π. Γιατράκος και Νικηταράς Σταματελόπουλος, το οποίο βρίσκεται στα Εθνικά Αρχεία του Κράτους και που δημοσιεύουμε παρακάτω, αναφέρεται ότι ο Γιαννάκης Κόλιας εκ χωρίου Κουνουπίας και λοιπών χωρίων αυτής, είχε υπό την οδηγίαν του συγγενείς του και συγχωρίους του και ήτον αξιωματικός υπό την οδηγίαν του αρχηγού Λακεδαίμονος Π. Γιατράκου. Έλαβε μέρος σε όλες τις επιχειρήσεις, με το τμήμα του φυσικά, μέχρι του ηρωικού θανάτου του. Επίσης ότι κατά τη διάρκεια του αγώνα εθυσίαζεν αναλόγους τροφάς και πολεμοφόδια.

Το παραπάνω πιστοποιητικό των οπλαρχηγών συνοδεύει αίτηση της Σουσάνας χήρας Ιωάννου Κολιοπούλου κατοίκου Κουνουπιάς του δήμου Σελινούντος προς την επί των θυσιών και εκδουλεύσεων στρατιωτικήν επιτροπήν, που έχει ημερομηνία 28 Δεκεμβρίου 1847 και με την οποία ζητάει να της απονεμηθεί μηνιαία σύνταξη, σαν αμοιβή για τις εκδουλεύσεις του ανδρός της. Η αίτηση υποβάλλεται δια του Γκίκα Κολιοπούλου, αδελφού του Γιαννάκη.

Η Κουνουπιά δέχτηκε την επίθεση του Ιμπραήμ στις 14 Σεπτεμβρίου 1825. Τα αιγυπτιακά στρατεύματα έκαψαν το χωριό και επυρπόλησαν την εκκλησία της Παναγίας, που σώθηκε κατά την παράδοση όταν μέσα στην εκκλησία ανάβλυσε νερό που έσβησε τη φωτιά.

Στην Ιστορία του Ελληνικού Έθνους τόμος 113 σελ. 402 περιγράφεται ως εξής η επιδρομή του Ιμπραήμ στη περιοχή Κουνουπιάς:

«Ο Ιμπραήμ κινήθηκε και πάλι το Σεπτέμβριο (1825) με όλο του το διαθέσιμο στρατό εναντίον της περιοχής του Μυστρά και της Μεσσηνίας καταστρέφοντας και λεηλατώντας... Ο γενικός αρχηγός Κολοκοτρώνης, που βρισκόταν τότε στην Αργολίδα, μόλις πληροφορήθηκε το γεγονός, προσπάθησε, συγκεντρώνοντας και αυτός μεγάλες δυνάμεις, να του επιτεθεί...

Τελικά και ο ίδιος ο Κολοκοτρώνης ήρθε μέσω του Λεωνιδίου στο χωριό Κοσμά όπου στρατολόγησε και αφού άφησε φρουρά στον Άγιο Βασίλειο, έφθασε στο Γεράκι και μετά στη Κρεμαστή της περιοχής Μονεμβασίας...

Ένα σώμα εχθρικό που πλησίαζε στο Μαριόρευμα κοντά στο Γεράκι προσβλήθηκε από το Στάϊκο Σταϊκόπουλο, που καραδοκούσε εκεί και είχε πολλές απώλειες...

Συγχρόνως τα ελληνικά στρατιωτικά τμήματα είχαν αρχίσει να κτυπούν

και να νικούν τα τμήματα των Αιγυπτίων, που είχαν εισδύσει στα χωριά Κοσμά, Γεράκι, Μαρί κλπ. και τα λεηλατούσαν και τα έκαιαν».

Ο Τσάκωνας αγωνιστής Γιαννάκης Σαραντάρης (1794-1865) στις ιστορικές σημειώσεις του γράφει:

» Αναχωρήσαντες από Πραστό στη Σπάρτη και δια ταχτής από το γενικό Αρχηγό με τα γενικά στρατεύματα εις Γεράκι, κατόπιν εις Κιότζαλι και εις Μαρί δύο κολώνες να μας βάλουν εις τη μέση. Πολεμήσαντες εις Μαρί άλλη κολώνα εις Κανελάκια επολεμήσαμε μετά του Αρχοντόπουλου (Γιαννάκης Νοταράς οπλαρχηγός Κορίνθου) και Γεωργάκη Χελιώτη. ΄Οταν ενύχτωσε κατεβαίνουν όλα τα στρατεύματα εις Λενίδι, Χελιώτης, Αρχοντόπουλο, Λόντο, Κολιόπουλο.

Εξ ιδίων μας όλα αυτά, ο δε γενικός Αρχηγός εις Λύπια τα δε στρατεύματα αναχώρησαν. 14 Σεπτεμβρίου επαρνησιάστη (Ιμπραήμ) Κουνουπιά, Πούληθρα και παίρνοντας Οθωμανούς και του έδειξαν εις χάρτη εν θέσει... λέγοντας ότι είναι διαβατός ο τόπος, νερά δεν έχει, ο Κιαούρπασιας είναι απ΄ έξω με τα στρατεύματα. Αναχώρησε και επήγε εις Κρεμαστή και εσκλάβωσε εις Καστράκι πολλούς».

Ο αναφερόμενος από το Σαραντάρη Γεώργιος Χελιώτης είναι προφανώς αγωνιστής από την Κουνουπιά, όπου και σήμερα απαντάται το επίθετο.

Το πιστοποιητικό περί της πολεμικής δράσεως του Καπετάν Γιαννάκη Κόλια ή Κολιόπουλου, έχει ως εξής:

13731 ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ

Πιστοποιούμεν οι υποφαινόμενοι, ότι ο κ. Γιαννάκης Κόλιας εκ χωρίου Κουνουπίας και λοιπών χωρίων αυτής της επαρχίας Λακεδαίμονος από αρχής της επαναστάσεως μέχρι τέλους, νυν δε Κυνουρίας του Δήμου Σελινούντος, κατά το χιλιοστόν εικοστόν πρώτον έτος εκινήθη ο ιερός αγών της Πατρίδος και αρπάξας τα όπλα του είχεν υπό την οδηγίαν του συγγενείς του και συγχωρίους του και γύρωθεν άλλων μερών λοιπών Κουνουποχωρίων, ήτον αξιωματικός μετ΄ αυτών, υπό την οδηγίαν του Αρχηγού Λακεδαίμονος Π. Γιατράκου, παρευρέθη εις τας κατά καιρόν γενομένας μάχας Τριπόλεως, Βαλτετσίου, Βερβένων, Δολιανών και εις το κανονοστάσιον και εις την μίνα της μεγάλης τάπιας έως την άλωσιν του φρουρίου αυτής καθώς και εις τας ακολούθους πολιορκίας χωρίων Κορίνθου, Ναυπλίας, Πατρών και κατά του Δράμαλη εις Αργος και Ντερβενάκια έως την καταστροφήν του και κατά της Μεσσηνίας κατά των εντοπίων οθωμανών και αράβων έξωθεν μάχας Κορώνης, Νεοκάστρου, Παλαιομαρίνων, Καλάμης, Αλμυρού, Μπολιαναίς, Διράχι, Νταβγιαίς και κατά της Τριπόλεως τελευταίας μάχης Μεχμέταγα εις αυτήν θυσιασθέντες περίπου εκατόν ογδόντα άραβες παρά των Ελλήνων, και εις εκείνην την μάχην πολεμών γενναίως εθυσιάσθη ο άνωθεν κ. Γιαννάκης Κόλιας ένδοξος παρά του εχθρού ως άνωθεν, έτρεξεν εξ αρχής μέχρι τέλους του άνωθεν διαστήματος με μεγάλους ενθουσιασμούς και γενναιότητα και εθυσίαζεν αναλόγους τροφάς, πολεμοφόδια και με άκραν υπακοή εις τους ανωτέρους του και με άμεμπτον διαγωγήν, η αξιότης του και εκτέλεσε προς την Πατρίδα στρατιωτικά γενναία χρέη του.

Ετιμήθη παρά της τότε Ελληνικής Διοικήσεως με τον βαθμόν του Ταξιάρχου και δεν είχε λάβει καμμίαν ανταμοιβήν των αναλόγων εκδουλεύσεων του, αφού εθυσιάσθη παρά του εχθρού ως άνωθεν, έμεινε χήρα η σύζυγός του λεγομένη... με πέντε νόμιμα τέκνα του τα τρία θήλη και τα δύο άρρενα, κατ' αίτησιν της συζύγου του πεσόντος τούτου δίδεται εις χείρας της η παρούσα μας πιστοποίησις χάριν προς την πατρίδα εκδουλεύσεων του πεσόντος συζύγου της δια να χρησιμεύσει εις την ρηθείσαν σύζυγόν του και τα τέκνα του όθεν ανήκει και υποφαινόμεθα την 15 Μαρτίου 1846 Αθήνησι.

Π. Μαυρομιχάλης
Π. Γιατράκος
Νικηταράς Σταματελόπουλος
Επικυρώ το γνήσιον των άνω τριών υπογραφών
Αθήνα τη 26 Φεβρουαρίου 1847
Ο εκτελών χρέη Δημάρχου
Δημαρχιακός Πάρεδρος
Σ. Βενιζέλος

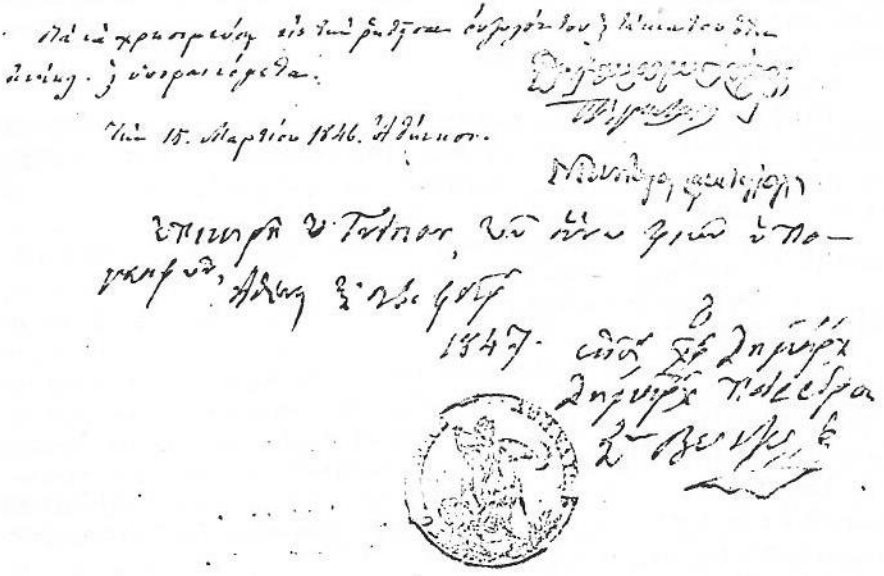

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

Μετά την απελευθέρωση από το Τουρκικό ζυγό, εξέλιπε ο λόγος που είχε αναγκάσει τους Έλληνες να καταφύγουν σε ορεινούς απρόσιτους αλλά και άγονους τόπους. Άρχισε λοιπόν μια αντίστροφη μετακίνηση προς τα πεδινά και παράλια, που πρόσφεραν καλύτερες κλιματολογικές συνθήκες, μεγαλύτερη και ευκολώτερη παραγωγή, εύκολες συγκοινωνίες.

Στη περιοχή των Κουνουποχωρίων οι κατάλληλες τοποθεσίες για τέτοια εγκατάσταση ήταν το οροπέδιο των Πελετών και κυρίως η περιοχή των Πουλίθρων, που στο διάστημα της τουρκοκρατίας ήταν τσιφλίκι του Τούρκου αγά του Κοσμά.

Στο ψηλότερο σημείο του χωριού δέσποζε ο οχυρωμένος τριόροφος πύργος του αγά, ενώ σκορπισμένα θα βρίσκονταν τα καλύβια των κολήγων, καλλιεργητών και τσοπάνηδων.

Έπειτα, λόγω της θέσεώς τους τα Πούλιθρα θα έπρεπε να ήταν το επίνειο (σκάλα) όλης της περιοχής των Κουνουποχωρίων. Κοντά στην παραλία υπάρχουν ερείπια της εκκλησίας του Αγ. Νικολάου που είναι πιθανό να αναφέρεται στην εποχή εκείνη, αφού δεν υπάρχουν μαρτυρίες γι' αυτήν από τους παλαιότερους των σημερινών κατοίκων.

Οι κάτοικοι της Κουνουπιάς στράφηκαν προς αυτή την κατεύθυνση. Με πρωτοβουλία των Κολιαίων συγκέντρωσαν με εισφορές το ποσό (300 γρόσια) για την εξαγορά της περιοχής Πουλίθρων από τον Κοσμίτη, στον οποίο είχε πουλήσει ο αγάς το τσιφλίκι όταν εγκατέλειψε την Ελλάδα.

Έτσι γύρω στα 1860 δημιουργήθηκε το χωριό Πούλιθρα και άρχισε η καλλιέργειά του κυρίως με ελαιόδεντρα και χαρουπιές.

Τον πύργο του αγά αγόρασε ο Γκίκας Κόλιας ή Κολιόπουλος και με το όνομά του αναφέρεται μέχρι σήμερα.

Επειδή το καλοκαίρι το κλίμα στα Πούλιθρα είναι πολύ ζεστό και μαστιζόταν από τα κουνούπια, οι Πουλιθριώτες για παραθερισμό αλλά και για επέκταση των καλλιεργειών τους, δημιούργησαν θερινή κατοικία στα Πελετά (περί το 1870) ενώ πολλοί εξακολούθησαν να παραθερίζουν στην Κουνουπιά.

Στην παραλία των Πουλίθρων με τον καιρό εγκαταστάθηκαν οικογένειες ψαράδων από τις Σπέτσες, κτίστηκαν αποθήκες για συγκέντρωση του κυριώτερου προϊόντος που ήταν τα χαρούπια.

Το χωριό αναπτύχθηκε κατά μήκος του δρόμου από την επάνω γειτονιά μέχρι τη θάλασσα, σε μήκος 1500 μέτρων περίπου.

Γύρω στα 1900 κτίστηκε η εκκλησία του χωριού στην επάνω γειτονιά, που ήταν πυκνοκατοικημένη, πάνω στα ερείπια παλιότερης εκκλησίας που είχε καταστραφεί από πυρκαϊά.

Κατά την τελευταία αναμόρφωση του δαπέδου της σημερινής εκκλησίας

Τα Πούλιθρα και η Βίγλα

(αφιερωμένης στη Γέννηση του Χριστού) βρέθηκαν από κάτω ίχνη φωτιάς και καμμένη ξυλεία.

Την ίδια εποχή κτίστηκε και το σημερινό σχολείο του χωριού, επίσης στην επάνω γειτονιά.

Μέχρι τήν απελευθέρωση από τον Τουρκικό ζυγό, τα Κουνουποχώρια υπάγονταν διοικητικά στην επαρχία Λακεδαίμονος (Μυστρά).

Με το διάταγμα της 9-11-1834 (ΦΕΚ 16/1835) ιδρύθηκε ο δήμος Σελινούντος με έδρα τον Κοσμά, όπου υπάχθηκαν τα Κουνουποχώρια.

Με το Διάταγμα της 28-11-1863 (ΦΕΚ 43/1863) ορίστηκε σαν πρωτεύουσα του δήμου Σελινούντος από 1ης Απριλίου μέχρι 31 Οκτωβρίου ο Κοσμάς και από 1 Νοεμβρίου μέχρι 1 Απριλίου τα Πούλιθρα.

Με το Β.Δ. της 21-7-1890 ο δήμος Σελινούντος διχοτομήθηκε σχηματισθέντος του δήμου Μαριού με πρωτεύουσα τα Πούλιθρα, που περιλάμβανε τα χωριά Πούλιθρα, Κουνουπιά, Χούνι, Μαρί, Πελετά, Τσιτάλια.

Από δικαστικά έγγραφα που βρίσκονται στα χέριά μου προκύπτει ότι κατά τα έτη 1874 και 1879 δήμαρχος Σελινούντος ήταν ο Δημήτριος Γκίκα Κολιόπουλος. Πριν απο αυτόν διατέλεσαν δήμαρχοι Σελινούντος ο Δημήτριος Γεωργίου Κολιόπουλος (Ρούσος) και Χρήστος Γεωργ. Χαρδούβελης.

Επίσης δήμαρχοι Μαριού στην τετραετία μέχρι το 1904 ήταν ο Γεώργιος Χρήστου Χαρδούβελης και από το 1904-1908 ο Δημήτριος Γκ. Κολιόπουλος. Τελευταίος δήμαρχος 1908-1912 ο Γεώργιος Χρ. Χαρδούβελης.

Με το Β.Δ. της 18-8-1912 (ΦΕΚ Α252/12) ο δήμος Μαριού καταργείται και ιδρύονται οι κοινότητες Πουλίθρων, Κουνουπιάς, Πελετών, Πηγαδίου και Τσιταλίων.

Με την υπ' αριθ. 27/12-12-1914 απόφαση δικαστηρίου Τριπόλεως κατανεμήθηκαν τα χρέη του τέως δήμου Μαριού προς τρίτους, στις κοινότητες που προέκυψαν από την κατάργηση του δήμου Μαριού. Από την κατανομή αυτή, που έγινε ανάλογα με τα έσοδα του πληθυσμού και τη χρησιμοποίηση των χρεών, μπορεί κανείς να συμπεράνει την οικονομική και πληθυσμιακή δύναμη της κάθε κοινότητας. Έτσι ορίστηκαν ως εξής τα ποσοστά του χρέους που αναλάμβανε κάθε κοινότητα:

Η κοινότητα Πουλίθρων 9/26
Η κοινότητα Πηγαδίου 2/26
Η κοινότητα Πελετών 9/26
Η κοινότητα Τσιταλίων 2/26
Η κοινότητα Κουνουπιάς 4/26

Η κοινότητα Κουνουπιάς με την ίδρυση της περιλάμβανε και τα χωριά Μαρί και Χούνη, το δε 1915 προσαρτήθηκε σ' αυτήν και ο συνοικισμός Τσούμος που αποσπάστηκε από την κοινότητα Πελετών με το Β.Δ. 23-12-1915.

Ο Τσούμος προσαρτήθηκε στην κοινότητα Πουλίθρων με το Β.Δ. 26-9-1919 (ΦΕΚ. Α 149/1919).

Ο συνοικισμός Μαρί έγινε ίδια κοινότητα με το Δ. 8-7-1931 (Στοιχεία συστάσεως και εξελίξεως δήμων και κοινοτήτων Ελλάδος - Τομ. 3ος).

Συγκοινωνιακά τα Πούλιθρα μέχρι το 1960 περίπου επικοινωνούσαν μόνο δια θαλάσσης, με καθημερινά ατμοπλοϊκά δρομολόγια, με το Ναύπλιο (που γι' αυτό το λόγο ήταν το δικαστικό κέντρο για την περιοχή) και τον Πειραιά.

Η περιορισμένη οικονομία του χωριού (λάδι χαρούπια, κρασί, λίγα δημητριακά) ανάγκασε πολλούς Πουλιθριώτες να στραφούν προς τη μετανάστευση από το τέλος ακόμα του περασμένου αιώνα, κυρίως όμως την πρώτη και δεύτερη δεκαετία του 20ου αιώνα, προς τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, όπου έχουν δημιουργήσει πολυάριθμες παροικίες. Απόγονοι δεύτερης και τρίτης γενιάς των μεταναστών αυτών τιμούν το όνομα του χωριού μας στη νέα τους πατρίδα.

Μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο εκτός από τους μετανάστες προς το εξωτερικό (Ευρώπη, Αμερική, Αυστραλία) μεγάλο μέρος των νέων αναζήτησαν την οικονομική τους τύχη στην Αθήνα και το εμπορικό ναυτικό.

Ο πληθυσμός του χωριού κατά τις υπ' όψιν απογραφές ήταν:

Απογραφή 1920 απογραφέντες 665
Απογραφή 1928 απογραφέντες 524
Απογραφή 1940 απογραφέντες 128
Απογραφή 1951 απογραφέντες 600
Απογραφή 1961 απογραφέντες 710
Απογραφή 1971 απογραφέντες 602

Απογραφή 1981 απογραφέντες 430

Η μεγάλη αυξομείωση του πληθυσμού οφείλεται στο ότι ανάλογα με την εποχή της απογραφής, ή απογράφονταν στα Πούλιθρα ετεροδημότες (από Πελετά, Πηγάδι, Κουνουπιά) ή οι Πουλιθριώτες απογράφονταν στα παραπάνω χωριά όπου παραθέριζαν ή σε μεγάλες πόλεις όπου βρέθηκαν.

Από την ανάλυση της απογραφής του 1971 (του 1981 δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί) προκύπτει ότι ο **νόμιμος** πληθυσμός των Πουλίθρων ήταν 491 κάτοικοι. Ο αριθμός αυτός προκύπτει εάν από τους απογραφέντες 602 αφαιρεθούν 251 ετεροδημότες και τρεις αλλοδαποί και προστεθούν 108 κάτοικοι Πουλίθρων απογραφέντες αλλού και 35 απόντες προσωρινώς στο εξωτερικό (Στοιχεία από τη Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος).

Από τους πρώτους Προέδρους της νεοσυσταθείσας κοινότητας Πουλίθρων αναφέρονται ο Γκίκας Κ. Κολιόπουλος (1916-17) και ο Παναγιώτης Γ. Κοντορούπης (1918).

Από το 1930 διατέλεσαν πρόεδροι οι εξής:
Μιχαήλ Κ. Κολιόπουλος (1930), Παναγιώτης Ορφανός (1931, 1942, 1943), Παναγιώτης Γ. Κοντορούπης (1932), Τριαντάφυλλος Χρόνης (1933), Θεόδωρος Κ. Κοντορούπης (1934-1935, 1938-1941), Βασίλειος Σούλιας (1936-1937), Θωμάς Χιώτης (1943-1945), Θεόδωρος Τρίκουλης (1947-1949), Ανδρέας Γ. Χαρδούβελης (1946, 1950-1951, 1953-1968), Ιωάννης Κοντορούπης (1952), Δημήτριος Νιάρχος (1968-1972), Αλέξανδρος Καρδιασμένος (1972-1974), Θεόδωρος Ν. Ζουμπούκος (1975-1978), Χρήστος Γ. Σούλιας (1979-).

Κλείνοντας τη μικρή ιστορία του σημερινού χωριού μας θεωρώ χρέος να μνημονεύσω τους πατριώτες μας που πρόσφεραν τη ζωή τους στους νεώτερους πολεμικούς αγώνες ή έχασαν τη ζωή τους εξ αιτίας τους:

1912-1913
Νικόλαος Δ. Τρίκουλης
Ιωάννης Π. Ρόζος
1916
Σταμάτης Χρ. Σούλιας
1919-1922
Εμμανουήλ Α. Καττής
Ιωάννης Μ. Βούλγαρης
Κωνσταντίνος Π. Πορφύρης
1940-1944
Νικόλαος Ευ. Καλύβης
Νικόλαος Θ. Δανάμπασης
Κωνσταντίνος Δ. Καρδιασμένος
Θεόδωρος Κ. Μάρκος
1947–1949
Γεώργιος Ν. Κωνσταντίνου
Κωνσταντίνος Α. Ντάσκας